



ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยของไทย*

A Good Citizenship in Thai Democracy

กรณัฐ ระวังทุกข์

Korarat Rangubtook

นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ

Operations Cultural Academician Office of the Permanent Secretary

E-mail: korapatbts@gmail.com

๙

๙

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยของไทย 6 ประการ ได้แก่ (1) รับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้ (2) เคารพหลักความเสมอภาค (3) เคารพความแตกต่าง (4) เคารพสิทธิผู้อื่น (5) เคารพกติกา (6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักการประชาธิปไตย ประกอบไปด้วย หลักเหตุผล หลักความเสมอภาค หลักสิทธิเสรีภาพ หลักการยึดเสียงข้างมาก หลักภราดรภาพ ทั้งนี้ การมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย จะทำให้สังคมไทยเกิดความสงบสุข พลเมืองในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สังคมไทยจะเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมือง; ระบอบประชาธิปไตย; ไทย

* Received February 8, 2020; Revised March 11, 2020; Accepted March 13, 2020



Abstract

This academic paper introduces the six concepts of good citizenship under Thai democratic system which includes all of these following terms; be responsible for your own action, respect the idea of equality, respect the differences, respect the right of other, respect the law and be responsible for the society. These concepts are also consistent with ways of living in society and democratic system which comprise of these value; rational, equality, liberty, majority rule and fraternity. All in all, by acquiring good citizenship concepts, it could create a peaceful society where citizens could live harmoniously, And in the end, it could result in a democratic country that citizens are the real owner of country.

Keywords: Citizenship; Democratic system; Thai

บทนำ

สังคมไทยในอดีตนั้น เป็นสังคมที่มีวิถีชีวิตความผูกพันกันในระบบเครือญาติอย่างใกล้ชิดเป็นอย่างมาก มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบ อยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและญาติผู้ใหญ่ มีศาสนา วัฒนธรรมประเพณีที่ดั่งามทเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แต่ในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้ลดน้อยถอยลงไป คนไทยให้ความสำคัญกับวัตถุและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี ที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอกเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมทางด้านศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ส่งผลกระทบ ต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งมีความรุนแรง เพิ่มมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะช่วยทำให้สังคมไทยมีความสุขและเกิดสันติสุขดั่งเช่นในอดีตนั้น คือคนไทยทุกคน ต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในระบบประชาธิปไตย โดยจะต้องยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามหลักของกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยการสร้างความ เป็นพลเมืองที่ดีนั้น ไม่ได้เฉพาะแต่การทำให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ที่ตนเองมีเท่านั้น แต่จะต้องให้ความสำคัญในการสร้างให้พลเมืองเกิดความตระหนักถึงความ



รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่า การมุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตนและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามัคคี มีอิสระที่จะกระทำการใด ๆ ภายใต้ออบเชตของกฎหมายโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นจะต้องสร้าง “พลเมืองที่ดี” ที่สามารถปกครองตนเองได้ ซึ่งทุกสังคมทุกประเทศมีจุดประสงค์เดียวกัน และหากสังคมไทยมีประชาชนที่เป็นพลเมืองที่ดีและเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ก็จะส่งผลให้ ประเทศพัฒนาก้าวหน้าและมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนตลอดไป

พลเมือง หมายถึง หมู่คนในสังคมที่เป็นของประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น ปัจจุบันนี้ประเทศไทย มีพลเมืองกว่า 60 ล้านคน คำว่า พลเมือง แปลว่า กำลังของเมือง หมายถึง คนทั้งหมดซึ่งเป็นกำลังของประเทศ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การทหาร และอำนาจต่อรองกับประเทศอื่น โดยความหมายของคำว่า พลเมือง จึงหมายถึง คนที่สนับสนุนเป็นกำลังอำนาจของผู้ปกครอง เป็นคนที่อยู่ในการควบคุมดูแลของผู้ปกครอง เช่น รัฐบาลมีหน้าที่ ในการบริหารประเทศเพื่อให้พลเมืองมีความอยู่ดีมีสุข (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

ประชาชน หมายถึง คนทั่วไปของประเทศ เช่น เราเป็นประชาชนคนธรรมดา ไม่มีอภิสิทธิ์ใด ๆ ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ต้องรู้กฎหมายใครจะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่ได้

ราษฎร หมายถึง คนในรัฐ คนธรรมดา หรือหมู่คนที่มิใช่ข้าราชการ ทหาร หรือตำรวจ มีความหมาย คล้ายกับ คำว่า ประชาชน แต่มีความหมายเป็นทางการน้อยกว่า คำว่า ประชาชน เช่น เราเป็นราษฎรธรรมดา แต่ถ้าผู้บริหารประเทศคดโกง ฉ้อราษฎ์บังหลวงเราก็ต้องไปคัดค้าน คำว่า ราษฎร อาจหมายถึงคนทั่วไปของอำเภอหรือจังหวัดก็ได้ เช่น ที่จังหวัดนี้ราษฎรทำมาหากินทางเกษตรกรรม จังหวัดของเราจึงได้ชื่อว่า เป็นจังหวัดที่ราษฎรยากจนที่สุด

กล่าวโดยสรุป คำว่า พลเมือง มีความแตกต่างจาก คำว่า ประชาชน และราษฎร ตรงที่ว่าพลเมือง จะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่าง ๆ ของตนเอง รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น ความเป็นพลเมือง (Citizen) มีความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ ต่างจาก คำว่า ประชาชน ที่กลายเป็นผู้รับคำสั่งทำตามผู้อื่น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจึงอยู่ที่



การเปลี่ยนให้ประชาชนคนธรรมดาได้กลายเป็นพลเมืองที่มีสิทธิกำหนดทิศทางของประเทศได้

ลักษณะของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

การเป็นพลเมืองจะมีลักษณะอย่างไรนั้น สังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมืองที่ดี คุณสมบัติของสมาชิกในสังคมนั้นจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานคือ คุณสมบัติทั่วไปของการเป็น พลเมืองดี เช่น ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบ มีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นความสำคัญ ของประโยชน์ส่วนรวม และมีคุณสมบัติเฉพาะ คือ คุณสมบัติเฉพาะอย่างที่สังคมต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น ต้องการบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม ต้องการให้คนในสังคมไทยหันมาสนใจพัฒนางานวิจัยในด้านเกษตรกรรมให้มากขึ้นเพราะเป็นอาชีพหลักของสังคมไทย การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครอง ที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องสร้างพลเมืองให้สามารถปกครองตนเองได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น ปริญญา เทวานฤมิตรกุล ได้อธิบายว่าพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554) คือ

1. เคารพความแตกต่าง เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพในประเทศของตนเอง ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกของคนในสังคม พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่าง ซึ่งกันและกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ถึงแม้จะแตกต่างกัน และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อ ผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเอง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยแต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่าง หรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้ และต้องยอมรับโดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจว่าทำไมเขาถึงเชื่อหรือเห็นแตกต่างไปจากเรา พลเมืองจึงคุยเรื่องการเมืองกันในบ้านได้ถึงแม้จะเลือกพรรคการเมืองคนละพรรค หรือมีความคิดเห็นทางการเมืองคนละข้างกัน



2. รับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้ ระบอบประชาธิปไตยคือ ระบอบการปกครองที่ประชาชน เป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนในประเทศจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงเป็นเจ้าของชีวิต และมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ทำนองเดียวกับเจ้าของบ้าน มีสิทธิเสรีภาพในบ้านของตนเอง ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพ และทำให้ประชาชนมีอิสระภาพ คือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นเป็นอิสระชน ที่พึ่งพาตนเอง และสามารถรับผิดชอบตนเองได้โดยไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือภายใต้ระบอบอุปถัมภ์ของผู้หนึ่งผู้ใด เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นพลเมืองหรือสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้อย่างแท้จริง เมื่อสามารถรับผิดชอบตนเองได้

3. เคารพหลักความเสมอภาค ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้น ในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างกันอย่างไร ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน จะจบปริญญาเอกหรือจบป.4 จะมีอาชีพอะไร จะเป็นเจ้านายหรือเป็นลูกน้อง ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ พลเมืองในสังคมจึงต้องเคารพสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนในแนวระนาบเดียวกัน (horizontal) เห็นตนเองเท่าเทียมกับคนอื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตนเอง ไม่ว่าจะยากดีมีจนทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัย แต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสังคมแบบอำนาจนิยมในระบอบเผด็จการหรือสังคมระบอบอุปถัมภ์ ซึ่งโครงสร้างสังคมจะเป็นแนวตั้ง (vertical) ที่ประชาชนไม่เสมอภาคหรือไม่เท่าเทียมกัน ไม่ใช่อิสระชนและมองเห็นคนเป็นแนวตั้ง มีคนที่อยู่สูงกว่าและมีคนที่อยู่ต่ำกว่า โดยจะยอมคนที่อยู่สูงกว่า แต่จะเหยียดคนที่อยู่ต่ำกว่า ซึ่งมีลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

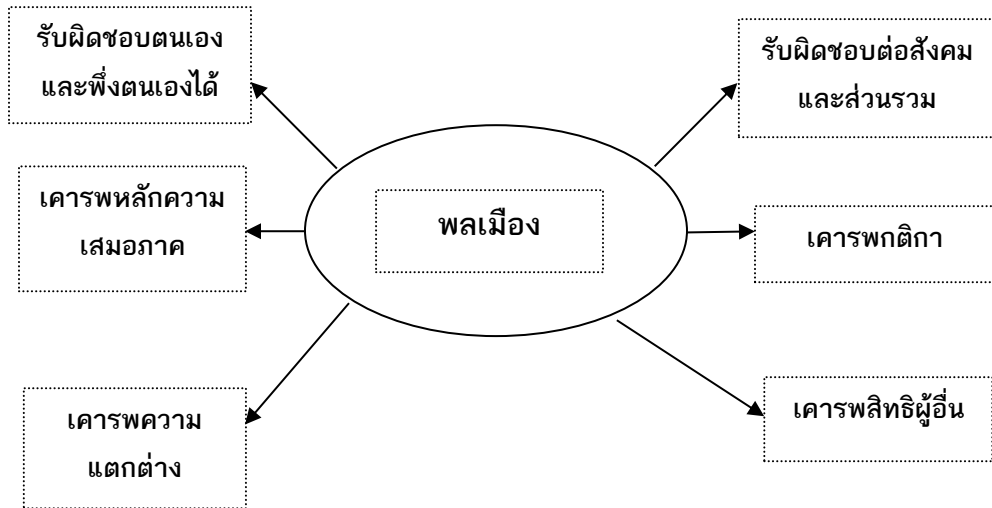
4. เคารพกติกา ประชาธิปไตยจะต้องใช้กติกาหรือกฎหมายในการปกครอง ไม่ใช่ใช้อำนาจหรือใช้กำลัง ซึ่งทุกคนต้องเสมอภาคกันภายใต้กติกานั้น แต่ถึงแม้สังคมจะมีกฎหมายหรือกฏกติกา แต่หากว่าประชาชนไม่เคารพ หรือไม่ปฏิบัติตามก็ไม่มีประโยชน์ ระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ต่อเมื่อมีพลเมืองที่เคารพกฏกติกา และยอมรับผลของการละเมิดกฏกติกา พลเมืองจึงต้องเคารพกฏกติกาถ้ามี



ปัญหาหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ก็จะต้องใช้วิถีทางประชาธิปไตยและใช้กติกาในการแก้ไข ไม่เล่นนอกกฎกติกาและไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง ในการแก้ไขปัญหา

5. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ประชาธิปไตยมีใช้ระบอบการปกครองตามอำเภอใจหรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น นอกจากจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและรับผิดชอบต่อผู้อื่นแล้ว พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองโดยรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมโดยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลงโดยตัวเอง หากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม และที่สังคมแย่ลงไปก็เป็นเพราะการกระทำของคนในสังคมเช่นกัน พลเมืองจึงต้องตระหนักว่าตนเอง เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมและรับผิดชอบต่อการกระทำของตน พลเมืองจึงไม่ใช่คนที่ใช้สิทธิเสรีภาพ ตามอำเภอใจแล้วทำให้สังคมเสื่อมลงหรือเลวร้ายลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การกระทำใด ๆ ของตนเองย่อมมีผลต่อสังคมส่วนรวม พลเมืองจึงต้องรับผิดชอบต่อสังคมและมองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เริ่มต้นที่ตนเองหรือร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยการไม่ก่อให้เกิดปัญหาและลงมือทำด้วยตนเอง ไม่ใช่เอาแต่เรียกร้องคนอื่นหรือเรียกร้องแต่รัฐบาลให้แก่ปัญหาแล้วตนเองก็ก่อให้เกิดปัญหานั้นต่อไป

6. เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงถึง สิทธิผู้อื่น หรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่กระทบกระทั่งกัน จนไม่อาจอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกได้ ประชาธิปไตยก็จะกลายเป็นอนาธิปไตย เพราะทุกคนเอาแต่สิทธิของตนเองเป็นใหญ่ สุดท้ายประเทศชาติย่อมจะไปไม่รอด สิทธิในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือ มีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และจะต้องไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนเองไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น



ภาพที่ 1 ลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
(วัชระ ไชยสาร, 2555)

แนวทางปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตย

ในการดำรงชีวิตในสังคม หลักประชาธิปไตยที่สำคัญที่ควรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนมี (สำนักแผนพัฒนาการเมือง, 2554) ดังนี้

1. หลักเหตุผล ในวิถีชีวิตของสังคมประชาธิปไตยผู้คนต้องรู้จักรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ไม่ดื้อดึงในความคิดเห็นของตนเองจนคนอื่นมองว่าเป็นคนมีมิจฉาทิฐิ (ความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม)

2. หลักความเสมอภาค ในสังคมประชาธิปไตยแม้คนจะแตกต่างกันในเรื่องเพศ ผิวพรรณ ชนชั้น ถิ่นที่อยู่อาศัย ศาสนา และอุดมการณ์ทางการเมือง แต่ทุกคนควรจะมีคุณค่าเท่าเทียมกันโดยกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความเสมอภาคทางการเมือง ทุกคนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย และทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้อย่างเท่าเทียมกัน

2.2 ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ทุกคนไม่ว่ารวยหรือจน สิวใด มียศถาบรรดาศักดิ์หรือไม่ ต้องไม่ถูกกีดกันในการประกอบอาชีพการงาน



2.3 ความเสมอภาคทางโอกาส คือ ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล และการรับบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

3. หลักสิทธิและเสรีภาพ

3.1 สิทธิ คือ ประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับตามกฎหมาย เช่น บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษาการรักษาพยาบาล มีสิทธิในทรัพย์สินของตน

3.2 เสรีภาพ คือ ทุกคนมีอิสระในการทำอะไรก็ได้ตามที่ตนเองต้องการแต่ต้องไม่ผิดกฎหมาย และไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การจัดตั้ง พรรคการเมือง เป็นต้น

4. หลักการยึดเสียงข้างมาก คือ การปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือตามความยินยอมของคนส่วนใหญ่ แต่ให้เกียรติโดยการไม่ละเมิดสิทธิหรือเอาเปรียบเสียงส่วนน้อย หากมีปัญหาก็สามารถตัดสินปัญหา โดยใช้มติเสียงข้างมาก และในขณะเดียวกันเสียงส่วนน้อยก็ได้รับความคุ้มครอง เพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขในสังคมประชาธิปไตย

5. หลักภราดรภาพ คือ การที่มนุษย์มีความรัก ความผูกพันกันฉันท์พี่น้อง ไม่แบ่งแยกภูมิภาคถิ่นที่อยู่อาศัย ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ผิวพรรณ เอื้อเพื่อเอื้อแก่ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน

ความสำคัญของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย

หากสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยรู้จักปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ย่อมเกิดผลดีต่อสังคมและประเทศชาติ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555)

1. สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย เพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาของสังคมซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับร่วมกัน

2. ทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคงเพราะการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและมีเหตุผลในงานหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศตลอดจนเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้



ความสามารถได้ร่วมกันทำงาน ย่อมส่งผลให้การทำงานและผลงานนั้น มีประสิทธิภาพ

3. เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะเพราะเมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกันย่อมเกิดความผูกพัน ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้

4. สมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกันโดยยึดหลักศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อกันตามวิถีทางประชาธิปไตย

5. สังคมมีความเป็นธรรมสมาชิกทุกคนได้รับสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ทำให้สมาชิกทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทย

ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันโดยสันติสุขและเกิดความสงบสุขได้นั้น คือ คนไทยทุกคน ต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยพอสรุปได้ ดังนี้ (อภิชาติ ดำดี, 2549)

1. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในครอบครัว ประกอบด้วยบุคคลหลัก ๆ คือ บิดามารดา และบุตรธิดา การที่ครอบครัวจะมีความสุขสมาชิกภายในครอบครัวต้องปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ทำดีต่อกัน เช่น บิดามารดา ควรปฏิบัติต่อบุตรโดยเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้ทำสิ่งในที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมไม่ให้ประพฤดิชั่ว ส่งเสียให้มีการศึกษา สอนมารยาทที่ดีงามในสังคม ไม่หลงโทษโดยใช้ความรุนแรง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน บุตรพึงปฏิบัติ ต่อบิดามารดา โดยมีความกตัญญูกตเวทิตีเลี้ยงดูบิดามารดาช่วยเหลือกิจการของครอบครัวและประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี เป็นต้น นอกจากนี้สามีและภรรยาควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมต่อกันโดยยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกันเคารพและซื่อสัตย์ไม่นอกใจกัน รู้จักขยัน ใช้จ่ายอย่างประหยัด มีเหตุผลและมีความเข้าใจกันในครอบครัว

2. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในโรงเรียนสมาชิกในโรงเรียนประกอบด้วย ครู ลูกศิษย์ เพื่อน ๆ เป็นต้นซึ่งสมาชิกที่ดีต้องปฏิบัติตนต่อกัน โดยครูมีหน้าที่อบรมสั่งสอนวิชาความรู้ กิริยามารยาทต่าง ๆ ให้แก่ศิษย์ให้เป็นคนเก่ง คนดี นอกจากนี้ยังต้อง



ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีเมตตา มีความยุติธรรม ปฏิบัติตนต่อลูกศิษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนลูกศิษย์ควรปฏิบัติต่อครูโดยประพฤติตนเป็นคนว่านอนสอนง่ายมีความอ่อนน้อมถ่อมตนขยันตั้งใจเรียน มีความกตัญญูกตเวที ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นกัน นอกจากนี้นักเรียนทุกคนควรปฏิบัติต่อกันในฐานะเพื่อนโดยมีน้ำใจเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน มีความรักใคร่สามัคคี และซื่อสัตย์ต่อกัน

3. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในท้องถิ่น การปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดีในท้องถิ่น เช่น ให้ความร่วมมือ ในการรักษาความสะอาดและพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ เสียภาษีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามดูแล และตรวจสอบการให้บริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยกันอนุรักษ์หรือฟื้นฟูชนบทธรรมเนียม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และร่วมกันป้องกันอาชญากรรม เป็นต้น

4. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศ เช่น ไม่ปฏิบัติตน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลอื่น ไม่รวมตัวกันในทางที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม อันดิงามของประชาชน อารังรักษาไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เสียภาษีอากร และมีส่วนร่วมในหน่วยงานของรัฐหรือการป้องกัน ประเทศ เป็นต้น

สรุป

สังคมไทยจะมีความสุขและอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคีนั้น คนไทยทุกคนจะต้องมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย 6 ประการ ได้แก่ 1. เคารพความแตกต่าง 2. รู้จักรับผิดชอบตนเอง และพึ่งพาตนเองได้ 3. เคารพหลักความเสมอภาค 4. เคารพกฎกติกา 5. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม และ 6. เคารพสิทธิผู้อื่น รวมทั้งรู้ถึงบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งสมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของแต่ละคนแตกต่างกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน อย่างถูกต้องแล้วจะได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ในปัจจุบันนี้สังคมประชาธิปไตยของไทย มีการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเพื่อความเท่าเทียมกันมากเกินไปจนลืมหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งคู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของ



ทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ หน้าที่เป็นภารกิจที่ทุกคนต้องกระทำเพื่อสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์เมื่อเกิดมาเป็นคน ค่าของคนอยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่โดยมีความรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญ และต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละบุคคลดำรงอยู่เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสังคม

เอกสารอ้างอิง

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)*.

กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วัชร ไชยสาร. (2555). “จิตสาธารณะ” และ “สำนักพลเมือง” ปฐมบทแห่งการเมือง

ภาคพลเมือง. *รัฐสภาสาร*, 60(8), 9-26.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*.

กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

_____. (2555). *พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักแผนพัฒนาการเมือง. (2554). *รายงานวิจัยสำนักพลเมือง: เอกสารวิชาการ*

ลำดับที่ 54-01. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

อภิชาติ ดำดี. (2549). *หลักพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย*.

กรุงเทพฯ: บริษัทศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.